

JAKUB POTULSKI

Wydział Nauk Społecznych
Uniwersytet Gdański

Rosyjskie wyobrażenia geopolityczne – Skandobizancjum

Wszystkie podmioty stosunków międzynarodowych muszą reagować na ewolucję otoczenia. Zmieniające się środowisko zewnętrzne tworzy nowy kontekst dla codziennych działań i podejmowanych decyzji, które w ostatecznym rachunku tworzą nową rzeczywistość społeczną. Pod wpływem ewolucji otoczenia kształtują się nowe zachowania, nowe działania wyrosłe na gruncie określonych potrzeb. Kształtują się także nowe dążenia i nowe wizje, które mogą być realizowane w środowisku międzynarodowym. Dlatego też główne długofalowe trendy ewolucji otoczenia zewnętrznego stanowią istotny element przy analizie sposobów postępowania poszczególnych aktorów stosunków międzynarodowych, gdyż ich działania są reakcją na zmieniające się warunki bytu i próbą dostosowania się do nich recepcji (interpretacji) bodźców zewnętrznych przez podmiot środowiska międzynarodowego. Każdy podmiot obdarzony świadomością kieruje się w działaniu swoim specyficznym rozumieniem świata i systemami wartości, podejmuje celowe działania i interpretuje zachowania innych. Podmioty interpretują treści i bodźce płynące z otoczenia zewnętrznego w kategoriach własnych ugruntowanych wartości i sposobów zachowania. Percepcja środowiska międzynarodowego i sposób postrzegania innych uczestników stosunków międzynarodowych mają decydujący wpływ na podejmowane działania, które są determinowane przez sposób postrzegania rzeczywistości społeczno – politycznej. Wszystkie zachowania polityczne są bowiem osadzone w zbiorze wyobrażeń i zamierzeń, a ważnym elementem orientacji politycznych są także wyobrażenia o sobie jako uczestniku gry politycznej [Almond, Powell 1975, 578-579]. To, co przede wszystkim kształtuje aktywność podmiotu w środowisku międzynarodowym to nasze wyobrażenia o sobie, stosunek do samych siebie oraz ukształtowany obraz świata zewnętrznego. U podstaw naszych zachowań w sferze polityki leżą jednostkowe lub też grupowe postawy wyznaczające nasz stosunek do obiektów politycznych i sposoby reagowania wobec nich.

Postrzeganie otoczenia zewnętrznego jest uwarunkowane przez „tożsamość” danego podmiotu, która decyduje o specyfice interpretacji świata (ocena naszego miejsca i roli, nasze oczekiwania, nasze potrzeby, sposoby

postępowania, kryteria wartościowania), a tym samym o specyfice działania podmiotu. Pojęcie „tożsamość” związane jest właśnie z tradycją interakcjonistyczną w socjologii i wywodzi się z teorii jaźni, jako cechą wyróżniającą człowieka i dającą mu możliwość odnoszenia się do swej własnej natury i do świata społecznego za pośrednictwem komunikacji i języka. Uznaje się, iż pojęcie to pełniło tam funkcje jednej z podstawowych koncepcji stosowanych do opisu różnorodnych aspektów interakcyjnych uwikłań indywidualnego aktora społecznego [Boksański 2005, 56]. Uznaje się, iż najogólniej mówiąc, tożsamość wiąże się z próbą odpowiedzi na pytanie „Kim jestem?”, „Kim jesteśmy?”, „Jakie jest moje miejsce w grupie?”, „Kim chcemy być?”. Tak więc tożsamość decyduje o tym, kim jestem. Dążenie do posiadania własnej tożsamości jest uwarunkowane psychicznymi potrzebami poczucia odrębności oraz potrzebą przynależności i identyfikacji z najbliższym otoczeniem [Mostwin 1995, 22]. Uważa się, iż tożsamość jest zarazem warunkiem, jak i skutkiem interakcji, która nie może stać się sensowną i uporządkowaną bez wzajemnego zdefiniowania się przez jej uczestników. Tożsamość wyznacza sposób odgrywania roli społecznej i stanowi kontekst dla sytuacyjnego działania [Hałas 2006, 250–253].

Wskazując na powiązania między polityką zagraniczną a tożsamością uznaje się, iż polityka zagraniczna odbija i reprodukuje stanowienie tożsamości podmiotu w powiązaniu z wyzwaniem zewnętrznymi oraz służy do zapobiegania pochodzącym z nich zagrożeniom dla tożsamości podmiotowej. Może też wpływać na zakresienie granic tożsamości, jej obszaru, stosowania standardów legitymizacji oraz na dowartościowywanie wybranych kart historii i na odrzucaniu ich interpretacji alternatywnych. Tożsamość kulturowo – cywilizacyjna danego podmiotu zespala specyficzne cechy jego historii, kultury i poczucia wartości, zaś polityka zagraniczna odbija i operuje różnymi elementami owej tożsamości [Kukułka 2003, 185]. Uznaje się, iż tożsamość odgrywa istotną rolę jako inspirator interesów narodowych, a w procesie identyfikacji czy też samoidentyfikacji się podmiotu definiowane są ich interesy partykularne i zbiorowe [Nizioł 2004, 40]. Ponadto tożsamość danego podmiotu zawiera charakterystyczne stereotypy i mity dotyczące zarówno własnej zbiorowości (przy czym można uznać, iż w przypadku autostereotypów stanowią one wyidealizowany obraz własnej wspólnoty), jak i wizje zbiorowości odmiennych. „Zrozumienie”, w jaki sposób dany podmiot interpretuje i postrzega świat, daje wgląd w jego motywacje działań, a wyjaśnianie zachowań przez motywacje jest ważną i interesującą metodologicznie kategorią wyjaśnień stosowaną szeroko w naukach społecznych.

Wyobrażenia danego podmiotu dotyczące własnego miejsca w świecie określa się niekiedy jako „wyobrażnię geopolityczną”, lub też „geopolityczne wizje”. Pierwsze pojęcie upowszechnił francuski geograf Yves Lacoste, który uważał, iż kategoria wyobrażeń geopolitycznych może być kluczem do zrozumienia konfliktów międzynarodowych. Zgodnie z tradycją Lacoste’a uznaje się, iż „wyobrażenia geopolityczne” stanowią element naszej wiedzy o otaczającym nas świecie, dostarczając nam swoistej „mapy świata” i tym samym silnie

wpływają na podejmowane przez nas działania. Drugie z pojęć upowszechnił zaś Gertjan Dijkinck's, który w pracy *National identity and geopolitical visions* (Londyn 1996) analizował problemy wyobrażeń geopolitycznych, tożsamości narodowej, kultury geopolitycznej oraz geopolitycznych tradycji posługując się uniwersalnym terminem „geopolityczne wizje”. Definiował on termin „geopolityczne wizje” jako idee, które odnoszą się do relacji pomiędzy czyjąś własną przestrzenią (miejscem) a pozostałym światem, obejmujące odczucie bezpieczeństwa/ zagrożenia, przewag/ wad i/ lub odwołujące się do idei dotyczących narodowego (kolektywnego) przeznaczenia lub do strategii polityki zagranicznej [Dijkinck 1996, 11].

Geopolityczne wyobrażenie/wizje są formą wiedzy porządkującą przestrzeń, w której się poruszamy dostarczając nam pojęć służących do opisu otoczenia oraz swoistej „mapy świata”. Są one zatem elementem porządku symbolicznego obowiązującego w danym społeczeństwie. Niezwykle popularnym we współczesnej myśli geopolitycznej zagadnieniem badawczym jest szukanie dominujących w danym społeczeństwie wyobrażeń przestrzennych dotyczących własnego usytuowania międzynarodowego i konfrontowanie ich z podejmowaną przez elity polityczne i dyplomatów polityką międzynarodową.

Jednym z najstarszych i zarazem najtrwalszych obrazów Rosji funkcjonujących w jej kulturze jest obraz Rosji jako Bizancjum. Jego kluczowe znaczenie w wyobrażeniach przestrzennych Rosji wynika z faktu przynależności Rosji do bizantyńskiego kręgu kulturowego [Zamiatin 2004, 194]. W tym wypadku istotne jest to, iż jednym z najtrwalszych elementów obecnych w kulturze rosyjskiej jest dziedzictwo Cesarstwa Bizantyńskiego, którego tradycja i zwyczaje legły u podstaw tworzącej się w IX w. rosyjskiej państwowości. Obraz ten zawsze odgrywał istotną rolę w polityce zagranicznej Rosji i przejawiał się m.in. w „greckim projekcie” Katarzyny II, w planach opanowania Konstantynopola w okresie rządów Mikołaja I oraz podczas I wojny światowej. Współczesne ożywienie bizantyńskiego obrazu Rosji związane jest z klęską polityki prozachodniej, stopniowym odrodzeniem się prawosławia traktowanego jako główny wyznacznik tożsamości rosyjskiej, a także wojną na Bałkanach, która traktowana jako wojna Zachodu przeciwko prawosławnym zwróciła uwagę rosyjskiego społeczeństwa na idee sojuszu państw prawosławnych [Zamiatin 2004, 194, 197]. Uznaje się, iż Rosja podnosząc ideę bizantyizmu powinna także wykorzystywać przede wszystkim czynnik kulturowy, a zwłaszcza religijny. Znaczenie prawosławia dla współczesnej Rosji wynika z faktu, iż mimo tego, że w okresie istnienia państwa radzieckiego sprawująca władzę partia komunistyczna prowadziła politykę sekularyzacji społeczeństwa dążąc do wyeliminowania Cerkwi prawosławnej z życia społeczno-politycznego, to chrześcijaństwo wykazało swoją żywotność, pozostając jedyną alternatywą wobec oficjalnej ideologii. W dobie kryzysu społecznego religia odzyskała rangę w oczach ludzi poszukujących nowych wartości, a wielką zmianą jakościową stała się próba budowania nowej tożsamości rosyjskiej opartej na wartościach prawosławia [Potulski, 2007, 299].

Podkreślając znaczenie religii dla odbudowy współczesnego państwa rosyjskiego wskazuje się niekiedy także na jej możliwości oddziaływania poza granicami kraju, a tym samym dla odbudowania rosyjskiej pozycji w świecie. Uznaje się niekiedy, iż Rosja jest szczególnie uprawniona do wykorzystywania „geopolityki prawosławia”, gdyż od upadku Konstantynopola w XV w. stanowi ona jedyne prawosławne mocarstwo, w którym zachowana została niezależność i specyfika kościoła wschodniego. Dlatego też Rosja jest upoważniona do ochrony kościołów wschodnich i ich wyznawców przed ich geopolitycznymi przeciwnikami, jakimi są świat islamu, ale także katolicko – protestancki świat Zachodu i tworzyć sojusz „prawosławno – wschodnich” państw zorientowanych na związki z Rosją. Dlatego też czynnik religijny, podkreślanie jedności wyznawców prawosławia, powinien być podstawą geopolityki bizantyizmu, gdyż dzięki niemu, nie tylko „prawosławno – wschodnie” kraje ale także „prawosławno – wschodnie” wspólnoty wiernych w krajach islamskich będą ukierunkowywały się na Rosję. Uznaje się, iż prawosławie stanowi „duszę Rosji” i utrzymanie tożsamości rosyjskiej jest niemożliwe bez prawosławia i dlatego prawosławie, wywodzące się z Bizancjum, musi stać się jednym z podstawowych elementów oddziaływania Rosji w świecie. Koncepcja „prawosławnej geopolityki” jest bliska poglądom Samuela Huntingtona, który w pracy *Zderzenie cywilizacji* zakładał, że w nowo kształtującej się polityce globalnej głównymi podmiotami w polityce międzynarodowej staną się cywilizacje. Jedną z nich będzie Rosja, która utrzymując ściśle więzy z byłymi republikami radzieckimi z przewagą ludności wyznania prawosławnego tworzy blok z prawosławnym centrum pod swoim kierownictwem [Huntington, 2003, 273].

Koncepcja-obraz Rosji jako Bizancjum stanowi bardzo mocno zakorzeniony w rosyjskiej świadomości geopolityczny obraz kraju. Dlatego też stanowi inspirację dla wielu interesujących sposobów myślenia o rosyjskim miejscu w geopolitycznej przestrzeni świata. Szczególnie rozbudowane wydają się być koncepcje neobizantyizmu i pośrednio związane z nimi teorie odwołujące się do prawosławia jako ważnego elementu rosyjskiej geostrategii. Ale z obrazem Rosja-Bizancjum są związane także i inne, wartościowe poznawczo, „peryferyjne” wyobrażenia geopolityczne, które mogą wywierać swój wpływ na postrzeganie własnego kraju i wybór odpowiedniej geostrategii. Jednym z nich jest geopolityczne wyobrażenie o Rosji jako „Skandobizancjum” [Lebidiew, 1995, 30-41].

Jest to obraz Rosji odwołujący się do historii terytorium państwa rosyjskiego, które przez wiele wieków było pośrednikiem w nawiązywaniu intensywnych politycznych, kulturowych i gospodarczych związków pomiędzy Skandynawią a Biznacjum, a także między krajami północy (świat Heanzatycki) oraz południa (Persja). Wypełnianie takiej roli było możliwe dzięki specyfice sieci rzecznej Niziny Wschodnioeuropejskiej. Rzeki wschodnioeuropejskie zbliżają się do siebie przez swoje dopływy i w ten sposób główna arteria rzeczna Dniepr był powiązany od zachodu z Wisłą (przez Prypeć i Bug); od północy z Dźwiną i Wołgą; od wschodu z Donem. Ponadto na północy z Morzem Bałtyckim,

a na południu z Morzem Czarnym. Dzięki ułożeniu rzek możliwe stało się nawiązanie bezpośrednich kontaktów pomiędzy plemionami słowiańskimi zamieszkującymi dorzecze Dniepru a stolicą cesarstwa bizantyńskiego. Wczesne państwo ruskie położone było wzdłuż szlaków rzecznych łączących północ – Morze Bałtyckie, z południem – Morze Czarne, a główną arterią komunikacyjną był Dniepr, posiadający kierunek południkowy. Ruś Kijowska ze względu na swoje położenie geograficzne stanowiła „pomost” pomiędzy północą a południem łącząc dzięki sieci rzecznej basen Morza Bałtyckiego z basenem Morza Czarnego. Przez terytorium Rusi przebiegały najszybsze drogi handlowe z północy na południe. Dzięki dogodnemu usytuowaniu geograficznemu, ale także i z przyczyn natury „ekonomicznej” (Konstantynopol był jednym z najbogatszych i najwspanialszych miast ówczesnej Europy) ekspansja państwa ruskiego została skierowana na południe Europy (Bułgaria, Grecja), a ponadto związki polityczne (pierwsza dynastia władców ruskich Rurykowicze była pochodzenia skandynawskiego) oraz małżeństwa dynastyczne, łączyły je także z plemionami normañskimi zamieszkującymi Skandynawię.

W późniejszym okresie rozwoju państwowości rosyjskiej, także po upadku Bizancjum, zachowano „pomostowy” charakter kraju. Księstwo Moskiewskie, stanowiące początek współczesnej Rosji, leżało w rejonie zlewnisk trzech mórz: Kaspijskiego, Czarnego i Bałtyckiego, i cyrkulacja towarów mogła się odbywać we wszystkich kierunkach. Rzeka Moskwa i jej dopływy łączyły się z górną Wołgą. Oką, i z górnym Dnieprem. Opanowanie w XVI w. całości biegu rzeki Wołgi umożliwiło rosyjskim kupcom wyprawy handlowe do Persji i Afganistanu. Główną drogę na wschód stanowiła rzeka Wołga, która począwszy od Tweru, a skończywszy na Astrachaniu była spławna. Dlatego też od Tweru rozpoczynał się szlak handlowy przebiegający po Wołdze, Morzu Kaspijskim i dalej drogą lądową do Persji i Indii. Handel Moskwy ze wschodem był bardzo ożywiony, a szlaki handlowe krzyżowały się w Niżnym Nowogrodzie, jednym z największych rosyjskich centrów handlowych. Średniowieczny szlak z Rusi północnej do Persji, Afganistanu i Indii był dobrze znany i moskiewscy kupcy korzystali z niego. Najsłynniejszym źródłem wiedzy o tymże szlaku były zapiski z podróży kupca Afanasija Nikitina, który w latach 1466-1472 przebył drogę z Tweru, przez Persję do Indii.

Ważne dla zrozumienia potencjalnej siły obrazu Rosji-Skandobizancjum jest zrozumienie pozytywnego nastawienia Rosjan do krajów „północy”, takich jak kraje skandynawskie. Europa Wschodnia, zasiedlana przez plemiona wschodniosłowiańskie stanowiła ogromny teren pozbawiony wyraźnych granic naturalnych. Jednak na jej terytorium można było wyróżnić dwie wielkie części: północną – lesistą, i południową – stepową. Południowe stepowe równiny zamieszkiwane były przez plemiona koczownicze. Tereny stepowe i równinne ciągnące się od Azji do Europy w dużej mierze ułatwiały poruszanie się i od wieków były widownią wędrówek ludów z Azji do Europy, gdyż nie stanowiły dostatecznej przeszkody dla inwazji i najazdów z zewnątrz. Położenie

niedaleko od tras wędrówek wojowniczych ludów koczowniczych stanowiło ciągle zagrożenie dla Słowian wschodnich, dlatego też byli oni głównie ludźmi puszczy i lasów zamieszkującymi północną lesistą część Europy Wschodniej. Podział przestrzeni eurazjatyckiej na „las” – etnos rosyjski i „step” – koczownicy, bardzo mocno zakorzenił się w rosyjskiej historiografii tradycji i mentalności stając się jednym z podstawowych wyznaczników rosyjskiej tożsamości. Do dnia dzisiejszego silnie wpływa on na wyobraźnię polityczną i stosunek do świata zewnętrznego.

Wśród państw, które budzą pozytywne skojarzenia szczególnie dużą sympatią Rosjanie darzą kraje północnej Europy, które kojarzą się Rosjanom ze stabilnymi i bogatymi społeczeństwami. Ponadto Rosjanie uważają, iż z tych regionów nie pochodzą żadne zagrożenia dla współczesnej Rosji. Finlandia, Szwecja, Norwegia oceniane są jako kraje „przyjacielskie”, a sympatię do krajów skandynawskich zwiększa przedstawianie ich jako krajów najbliższych modelowi prawdziwego socjalizmu, równości społecznej i dobrobytu. Ponadto kraje i społeczeństwa północy oceniane są jako bliskie pod względem kultury i mentalności Rosjanom, którzy są także „ludem północy”. Stąd m.in. ciekawy przypadek stosunku Rosjan do Kanady. O ile USA są oceniane w Rosji głównie w kategoriach wroga i państwa nieprzyjawnego, o tyle północny sąsiad USA – Kanada, nie budzi żadnych skojarzeń ze Stanami Zjednoczonymi, a jest traktowana jako „dobry północny kraj”, którego mieszkańcy ze względu na trudy życia na północy są podobni do Rosjan [Kołosow 2003, 130].

Jest to istotny element rozważań poświęconych rosyjskiej geopolityce i zrozumieniu rosyjskich wyobrażeń przestrzennych, gdyż przedstawienie Rosji-Skandobizancjum tworzone jest przez obraz-archetyp Rosji postrzeganej jako „pomost”, jako „kraj-most” łączący ze sobą różne strony świata. W rosyjskich wyobrażeniach o sobie jedną z dominujących wizji dotyczącej roli i miejsca kraju w świecie jest postrzeganie Rosji jako „pomostu”, „syntezy” pomiędzy światem Wschodu i Zachodu, łączącego oba te regiony. We współczesnej rzeczywistości geopolitycznej obraz ten został przekształcony w postrzeganie Rosji jako „pomostu”, który może połączyć Północ z Południem.

Geopolityczne znaczenie postrzegania Rosji jako „pomostu” między Południem a Północą wynika z faktu, iż koniec tzw. „zimnej wojny” i rozpad Związku Radzieckiego – wschodniego wielkiego mocarstwa – spowodował załamanie się dotychczasowego ładu światowego, który „zimna wojna” spolaryzowała wokół konfliktu Wschód – Zachód. Wraz z upadkiem dotychczasowego dwubiegunowego układu, w którym wszelkie konflikty były sprowadzane do wymiaru Wschód – Zachód, a równowaga strategiczna dwóch mocarstw osiągnięta została przez wzajemne zastraszenie nuklearne, nastąpiły istotne zmiany kierunków rozwojowych na geopolitycznej mapie współczesnego świata. Zaczęto szukać nowych metafor i sposobów opisanego struktury porządku międzynarodowego, które oddałyby charakter podziałów przestrzennych i dominujących konfliktów pojawiających się w pozimnowojennym świecie.

Jednym ze sposobów na nową konceptualizację przestrzeni międzynarodowej stało się opisywanie świata w kategoriach podziału i konfliktu wyznaczonego przez linie Północ-Południe i przyjęto, że dotychczasowy dominujący zimnowojenny konflikt Wschód-Zachód został zastąpiony przez pozimnowojenny dominujący konflikt Północ-Południe, przy czym źródłem podziału Północ-Południe nie jest już konflikt ideologiczny, ale przede wszystkim pogłębiające się różnice w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego. Podkreśla się, iż w latach 90. w stosunkach międzynarodowych dokonana się jakościowa oraz strukturalna zmiana – bipolarny układ Wschód-Zachód determinowany kryteriami ideologicznymi i bezpieczeństwa, został zastąpiony przez nowy układ bipolarnych stosunków Północ-Południe, w którego centrum uwagi są problemy zacofania i rozwoju gospodarczego Południa, stosunków międzynarodowych oraz form pomocy rozwiniętych państw Północy na rzecz biednych państw Południa [Haliżak 2004, 441].

W rosyjskich wyobrażeniach o świecie można także dostrzec znaczenie nowego przestrzennego podziału świata, w którym Rosja mogłaby zacząć odgrywać ważną rolę. Zaadoptowanie w rosyjskiej wyobraźni geopolitycznej nowego podziału przestrzennego świata pozwala Rosjanom, przy zachowaniu dotychczasowych archetypów, na nowo szukać geopolitycznej strategii swojego rozwoju. Już nie jako pomostu między Wschodem a Zachodem, ale kraju, który mógłby pośredniczyć w dialogu bogatej „północy” z biednym „południem” i mieć swój znaczący udział w dialogu cywilizacji i budowie sprawiedliwego świata [Wasilienko 2003, 322–340]¹. Ten element coraz częściej pojawia się w rosyjskich rozważaniach dotyczących globalnej geostrategii Rosji jako próba odpowiedzi na pytania dotyczące charakteru nowej międzynarodowej tożsamości rosyjskiej.

Literatura

- Almond, G. Powell, B. 1975. *Kultura polityczna*, W: *Elementy teorii socjologicznych*, red. W. Derczyński, A. Jasińska-Kania, J. Szacki, 577–595, Warszawa.
- Boksański, Z. 2005. *Tożsamości zbiorowe*, Warszawa.
- Mostwin, D. 1995. *Trzecia wartość. Wykorzenie i tożsamość*, Lublin.
- Hałas, E. 2006. *Interakcjonizm symboliczny*, Warszawa.
- Kukułka, J. 2003. *Wstęp do nauki o stosunkach międzynarodowych*, Warszawa.
- Nizioł, M. 2004. *Dylematy kulturowe międzynarodowej roli Rosji*, Lublin 2004.
- Dijkink, G. 1996. *National Identity and Geopolitical Visions*, Londyn.
- Zamiatin, D. 2004. *Właść prostranstwa i prostranstwo władzi*, Moskwa.
- Lebiediew, G. S. 1995. „Skandobizantia” i „Sławotjurkika” kak kulturo-geograficzeskoje faktory stanowlienija Rusi, *Russkaja literatura*, 4, 30–41.
- Kołosow, W. A. 2003. *Mir głazami Rossijan. Mify i wniesznaja politika*, Moskwa.

¹ Por. I. A. Wasilienko, *Politiczekaja globalistyka*, Moskwa 2003, s. 322–340.

- Haliżak, E. 2004. *Południe – (państwa rozwijające się – Trzeci Świat)*, W: *Stosunki międzynarodowe. Geneza, struktura, dynamika*, red. E. Haliżak i R. Kuźniar, 426–446, Warszawa.
- Wasilienko, I. A. 2003. *Politiczekaja globalistyka*, Moskwa 2003.
- Potulski, J. 2007. *Prawosławie a demokratyzacja współczesnej Rosji*, *Cywilizacja i Polityka*, 5, 293–302.
- Huntington, S. 2003. *Zderzenie cywilizacji*, Warszawa.

Russian Geopolitical Vision – Scandobyzantium

Summary

The political events – negotiations and manifestations, wars and conflicts, elections and strikes – are communicated with the image of geopolitical space, where the events go on. The provident power allows for constant work with these images. The power appropriates the space by the geographical images. Geographical images forming and development in the different fields of social and political activity.

“Geopolitical visions” and “geographical imaginations” usually is defined as: *any idea concerning the relation between one’s own and other places, involving feelings of (in) security or (dis)advantage (and/or) invoking ideas about a collective mission or foreign policy strategy*. A geographical imaginations also can be defined as the way in which influential groups in cultural life of state define that state and notion within the world. It addresses the primary acts of identification and boundary-formation that population groups within a state engages. The modelling of geographical images is an effective method of geopolitical development representations. Political researches operate with the political and politico-geographical space. These kinds of space aren’t equivalent of original and traditional geographical space. This is an anamorphical (transformed) space, and the relief of this space is the result of geographical images interaction. It’s not only visual representations or pictographic images (pictures). In a broad sense, geoimages are effective concepts to represent geopolitical processes.

The state of Russia does not have a single geopolitical imagination. Rather exist a few separate imaginations. National identity, the question of what and who is Russian, has never found a straightforward answer. One of the most important images of Russia is image Russia-Byzantium, it’s the main Russian geopolitical metaphor. Byzantium (during the Middle Age Byzantine Empire was one of the most powerful economic, cultural, and military force in Europe), and the Orthodox Church (in popular view of Byzantine Empire Byzantine culture and Orthodoxy are one and the same), play big role in a political mythology in Russia. This vision is coming back on the Russian political and intellectual scene in the aftermath of the collapse of the Soviet Union. The resurrections of the metaphor in post-soviet Russia let to the rise of neo-byzantinism ideology. In neo-byzantinism vision Russia is the successor of the historical mission of Byzantium; the main principle of Russian statehood is the symphony of authorities, unity of the state and church. Orthodoxy is the state religion; the main geopolitical goal of the empire expansion of the Orthodox tradition, construction of the Eurasian Orthodox empire at the scale of the whole globe.